

Kmetije, pozor! Razbijaci enotnosti našega delovnega ljudstva so začeli širiti zlaši med našimi kmeti ostudne laži na račun našega lista. Pravi, da s primorskimi dnevniki biati kmetijske sindikate, da hoče razdor med kmeti, da je hotel preprečiti in razbiti kongres kmetijske stroke, da se za probleme našega kmetijstva sploh ne zmeni in celo, da noče, da bi naši kmetje dobili potrebno podporo od obstoječe oblasti za dvig in napredek našega kmetijstva.

TRŽAŠKI DNEVNIK

KONGRES KMETIJSKE STROKOVNE ZVEZE ES BO V NEDELJO 13. t. m.

Radich in Slavec ustvarjata razdor med delovnim ljudstvom cone A in B

Predstavnikom kmetov cone B ne more nihče prepovedati udeležbe na njihovem sindikalnem kongresu!

Na tavanju kmetijske strokovne zveze ES smo izvedeli, da so odlozili iz cone B, ki so bili izvoljeni na zadnjem kongresu v Izoli 23. novembra 1947 povabljeni na izredno sejo skupnega odbora 10. t. m. ob 18 uri v Ul. Imbrani 5. Naknadno pa smo prejeli zanimivo poročilo izvršnega odbora ENOTNIH SINDIKATOV SVOBODNEGA TRŽAŠKEGA OZEMLJA, ki sta ga podpisala Radich kot predsednik in Ado Slavec.

Poročilo pravi, da je bil kongres preložen na prihodnjo NEDELJO 13. t. m., ker ni bilo mogoče v potrebnem času izvesti volitev delegatov. Nato navaja, da je izvršilni odbor bil obveščen, da so »dobro znani bivši voditelji izločili svojeječno iz sindikatov ezardji iz dajstvas, mobilizirali etako - zvane delegate kmetijskih delavcev cone B z nalogo, da se udeležijo kongresa in »preprečijo njegov redni potek. V poročilu se govori celo o »intenzivni delitvenosti dei traditorii della classe operaia«, ki pa jih bil vsekako izvršilni odbor preprečil.

Kdo razbija enotnost sindikatov? Kdo hoče, da se zberejo skupno kmetje iz tržaške okolice in Istre, ali oni, ki se nad tem jezda? S ponosom, ki izhaja iz dejstva, da služimo našemu ljudstvu, lahko trdimo, da smo edini list v Trstu, ki skoraj dnevno razpravlja o zadevah naših kmetov in to s strokovnimi članki, s poročili iz vseh vsaj, z razpravami o problemih, ki zahtevajo nujno rešitev, o davkih, o ponaplju škode, o vedovskih, elektriki itd. Prvi in najbolj obširno smo pisali o važnosti in potrebi kongresa. Prvi in edini smo pisali o nujnosti in važnosti ustanovitve »Zveze malih posestnikov«.

Zavedamo se, da smo vršili svojo dolžnost v borbi za pravice našega kmetija in za uveljavljanje njegove sindikalne organizacije, ki smo jo vedno podpirali v vseh njenih naporih v korist našega kmetijstva in gospodarstva. In prav po zadnji naše vztrajne borbe ob strani kmetijskih sindikatov so bili doseženi uspehi v korist našega ozemlja. Tega nam ne more nihče zanikati.

V znamenju »obnove« tržaške industrije. V znamenju obnove tržaške industrije, kot jo spredujeva Marshallov plan za Tržaško ozemlje, se nadaljuje z vedno večjo hitrostjo tudi večjih tovarnih in podjetij, h katerim spada tudi naša tržaška konopljarina.

Podatnih vestih smo namreč izvedeli, da je napredaj ves oddelek za izdelovanje vrvi v tržaški konopljarini, ki je vrvi kot sto let deloval. Sedaj je zaradi pomanjkanja surovin ta oddelek že dve leti počival, a delavci te tovarne so se vedno upali, da se bo poljžni sešama izboljšal ter da bo ta oddelek delal kot je delal že toliko let. Sedaj so bili vsi upi po vodi, ker sta stroje že kupili dve tvrdki iz Milana in jih bodo v pri-

prekontrolirale, če kdo ne krši tega kulturnega ukaza zaščitnikoju ljudske kulture.

Spominska umetnostna razstava Alberta Sirkva v Borštu. Preteklo nedeljo je Boršt doživel visoko kulturno prireditve, kakršne so bile doslej priznane le velikim mestom. Videl je prvo umetnostno razstavo izvirnih umetniških slik kriškega slikarja Alberta Sirkva po prvi občinski njegove smrti, poslavo in poznanje.

Na obnem zboru Slovensko-hrvatske prosvetne zveze v maju 1948 je bil sprejet sklep, naj skrbi tudi za širjenje likovne umetnosti, slikarstva in kiparstva med tržaškimi ljudstvom po prostorskih družinah. Smrt umetnika kriškega slikarja Alberta Sirkva je pa se posebej nalozilo dolžnost, da omogoči slovenski javnosti poznanje njegove umetnosti.

Če želite izvedeti več o razstavi, ki jo organizirata Slovensko-hrvatska prosvetna zveza in Slovenski kulturni klub, se obrnite na Slovenski kulturni klub v Borštu, ki jo organizirata Slovensko-hrvatska prosvetna zveza in Slovenski kulturni klub.

Člani Slovensko-italijanske ljudske fronte III. okraja ZA ENOTNI NASTOP PRI VOLITVAH

Clani Slovensko-italijanske ljudske fronte III. okraja so na svojem volivnem sestanku razpravljali o vprašanju enotnega nastopa vseh demokratičnih organizacij na prihodnjih upravnih volitvah.

UGOTAVLJAJO, da skušajo anglo-ameriške oblasti skupaj z domačo reakcijo izrabiti spor, ki je nastal v demokratičnih vrstah po objavi resolucije IU, v svoje revizionistične namene in hotejo s pomočjo volitev prikazati svetovnemu javnemu mnenju pravilnost njihove reakcionarne politike.

POZIVAJO okrajni odbor SIAU III. okraja, da v svojih vrstah stori vse, da bodo demokratične organizacije enotno nastopile na volitvah in s tem preprečile vse nakane domače in tuje reakcije.

ODBOR III. OKRAJA SLOVENSKO-ITALIJANSKE LJUDSKE FRONTE

Aderenti del Fronte popolare italo-slavo del III. rione Per la partecipazione unitaria alle elezioni

Aderenti del Fronte Popolare italo-slavo del III. rione hanno discusso nell'ultima riunione elettorale la questione della partecipazione di tutte le organizzazioni democratiche unite alle prossime elezioni amministrative.

HANNO CONSTATATO che le autorità anglo-americane assieme con la reazione locale vogliono approfittare il disaccordo avvenuto nel blocco democratico con la pubblicazione della Risoluzione dell'U.P. per i propri scopi imperialistici e revisionistici volendo dimostrare all'opinione pubblica mondiale la giustezza della propria politica reazionaria.

SI APPELLANO al Comitato del III. Rione dell'UDALS che in seno alle proprie file faccia tutto che il movimento democratico partecipi nelle prossime elezioni unite, per così impedire tutte le manovre della reazione locale e mondiale.

IL COMITATO DEL III. RIONE DEL FRONTE POPOLARE ITALO-SLAVO

Revija posvečena 8. marcu „Zena v borbi za mir in demokracijo“ je izšla

Ob prazniku žena 8. marca je izšla revija: »ZENA V BORBI ZA MIR IN DEMOKRACIJO«. V njej obravnavajo žene vprašanja miru in demokraciji na Tržaškem ozemlju in svetu. Žene Istre pripovedujejo, kako sodelujejo v skupni borbi žena vseh dežel za ohranitev mira. V reviji imamo besede Pastora-rije španski ženam za 8. marec 1947. leta.

Nadaljnji članki so: »Žene za enakopravnost in voljno pravico«, »Žena v tržaški industriji«, »Kmetijska žena tesno povezana z delavko v borbi proti imperializmu«, »Komunistična žena, graditeljica komunistične družbe«, »Ustavljeno delo za socializem je zajelo jugoslovenske žene«, »Kje imaš orožje?« - odločje iz knjige »Med Markosovimi partizani«, »Žena v kolonijah se prebujaa.« Tako je bilo izpolnjevanje kitajske »Kmetijske«, »Od 8. marca 1942/45 do 1949«, »iz spominov Veleri-je Sliove«, najstarejše tržaške »Negri« denara, »Erica Nille Scamporil« »Mularija«, »Erica Slave Pohorjue«, »Ancas«, »Erica Mare Sansone« »Prvo pismo«. V reviji so se naše žene spominile tudi padlih bork, Italijanska revija prinosa isto vsebino razen članka »iz spominov najstarejše tržaške »Negri«. Na njegovem mestu je članek »La donna, la società, la cultura«. Žene, posegajte pridno po svoji reviji!

Neznanec in samokres

V gostilo »Prj škornjue je v soboto okrog 10 zvečer stopil neznan mladenič dvasetih let in prosil natakara, naj mu za nekaj časa sprejme samokres kalibra 7,65. Ker se je neznanec, ki je obljubil, da se bo prav gotovo vrnil pošto, kasneje premislil, je natakar Enzo Malarelli, odnesel prihodnji dan pištolo na policijo.

Nagla preiskava policije je ugotovila, da je neznanec, ki je uporabil revolver Mattarella, Sanino Franc iz Ul. Cattedrale 8. Slednji je na policiji priznal, da je orožje prevzel od Tamarinija Silvana, ki stanuje v Ul. Piccardi 30.

»Il Lavoratore« je predlagal, da bi vojaška policija, ki misli zapustiti gimnazijsko poslopje »Dante«, raje šla v vojašnico v Ul. Rossetti, namesto da bi zasedla kakšno novo solsko poslopje. V odgovoru je predsedstvo cone izjavilo, da je že večkrat intervencijo pri vojaških oblasteh, da ne bi več zasedle nujni poslopji. Pregledali so tudi, da bi se vojaška policija nastanila v vojašnici v Ul. Rossetti, toda odgovorili so, da mora zaradi posebnih nalog vojaške policije imeti poveljstvo sedež v središču mesta. Vendar je predsedstvo cone zadnje dni iskalo drugo rešitev, ki bi odstranilo nevarnost, da bi policija rekvirirala šolo na Largo Panfili. Vendar zadevo še obravnavajo mednarodni krogi.

Isti časopis je zopet vprašal, naj bi mesta občina javno pojasnila pod kakšnimi pogoji so podeljevali občinska stanovanja prosičim. Casopis je želel odgovor v obliki nekakšne statistike po kategoriji oseb, katerim je bilo dodeljeno stanovanje. V odgovoru je bilo navedeno, da je mesta občina pri reševanju Drosenjev gledala predvsem na dejanske potrebe, na nemožnost in na pravstveno stran prosičev. Nikdar niso podelili stanovanja osebam, ki so želele kakšno majhno stanovanje. Čuk je naperil puško proti nebu in sprožil petelina. Pri tem pa mu je puška bodis zaradi teže ali neizkušenosti zraknila nižje in tako vrela za cilj Karlija, ki je bil na drevesu. Strel ga je zadel v prsa. Pri tem se je fant še skušal spustiti z drevesa, toda moči so ga popustile; zdrgnil je na tla z vso teletvo svojo telesa in nepremično obelzjal. Čuk je ves prestrašen zbežal. Zaradi posledic rane je Karli, kmalu po tem tragičnem dejanju, izdihnil. Seveda je takoj sedila policajska preiskava. Karlijev oče Anton je na policiji trdil, da je bilo orožje shranjeno brez njegove vednosti v hlevu. Nadaljnja preiskava pa tudi ni več izsledila puške. Posledice vsega tega dejanja so bile te, da sta se morala večeraj zjutraj pred okrajnim sodiščem zavovarjati mati in oče pokojnega Karlija, in sicer Jospina Carli in Anton Carli iz Trebb. Obtožnica jima je očitala, da sta zaradi svoje

GLASBENA MATICA GROPADA

Jutri 9. marca ob 20 KONCERT umetnih partizanskih in narodnih pesmi V Ljudskem domu bo nastopil KOMORNI ZBOR Zborovodja: UBALD VRABEC.

GLASBENA MATICA GROPADA

Jutri 9. marca ob 20 KONCERT umetnih partizanskih in narodnih pesmi V Ljudskem domu bo nastopil KOMORNI ZBOR Zborovodja: UBALD VRABEC.

TISKOVNA KONFERENCA NA PREDSEDSTVU CONE

Za esule so stanovanjanja za Tržačane jih pa ni

Potegujejo se nekateri, da bi pripadniki »Guardie civiche« dobivali pokojnino - Policija je dobila 25% novozgrajenih občinskih stanovanj na Elizejskih poljanah in pri Sv. Ivanu

Na večerajšnji tiskovni konferenci pri predsedstvu cone so zopet odgovorili listu »Il Manifesto«, ki se na vse načine zavzema in spravlja, zakaj družine bivših pripadnikov »Guardie civiche« ne dobivajo pokojnine, čeprav naj bi nabor za »Guardie civiche« zapisal šestnajst župan, in bi se s potemtakem morali vsi člani »Guardie civiche« smatrati za državne uslužbence. V odgovoru je dokončno priznalo, da je ideja o ustanovitvi »Guardie civiche« delo tednjega tržaškega župana, pozneje pa so si SSovci podredili vso organizacijo tega vojaškega zbora, in sicer s praktične in upravne strani. Nemško vojaško poveljstvo je temu zboru dodelilo orožje in se ga je posluževalo izven meja tržaške občine, od Milje do Trbiča. Tudi plač jim je izplačevalo nemško vojaško poveljstvo, ne da bi se v vmesvala občina. O tem so bili dobro obveščeni vsi pripadniki »Guardie civiche« in zato niso nikdar vprašali občino za kakšno stvar.

S tem je končno ustreženo vsem, ki so se še upali trdit, da ni bila »Guardia civica« kolaboracionistična vojaška enota. »Il Manifesto« pa je še toliko predrzen in misli, da bi naše ljudstvo, ki je bilo podvrženo okupacijskemu in kolaboracionističnim silam ter trelpo pod njimi, moralo sedaj plačevati pripadnike teh formacij. »Il Lavoratore« je predlagal, da bi vojaška policija, ki misli zapustiti gimnazijsko poslopje »Dante«, raje šla v vojašnico v Ul. Rossetti, namesto da bi zasedla kakšno novo solsko poslopje. V odgovoru je predsedstvo cone izjavilo, da je že večkrat intervencijo pri vojaških oblasteh, da ne bi več zasedle nujni poslopji. Pregledali so tudi, da bi se vojaška policija nastanila v vojašnici v Ul. Rossetti, toda odgovorili so, da mora zaradi posebnih nalog vojaške policije imeti poveljstvo sedež v središču mesta. Vendar je predsedstvo cone zadnje dni iskalo drugo rešitev, ki bi odstranilo nevarnost, da bi policija rekvirirala šolo na Largo Panfili. Vendar zadevo še obravnavajo mednarodni krogi.

Treji kongres kovinarskih delavcev

V nedeljo zjutraj se je vršil kongres tržaških kovinarskih delavcev, katerega se je udeležilo precejšnje število delavcev članov sindikata kovinarskih delavcev. Vsi navzoči so z zanimanjem sledili poročilu o delovnih pogovornikih, ki so razpravljali o raznih problemih kovinarskih delavcev za uresničitev vseh njihovih zahtev, ki obsegajo in zahtevajo za zvišanje mezd in plač in izboljšanje delovnih pogojev. V posebnem poročilu so se govorniki dotaknili vprašanja bolniške blaginje, socialnega skrbstva in ustanovitve posebnega denarnega fonda za nakup potrebne kolitine streptomicina; prav to vprašanje so sindikalne organizacije storile vse, da bi bila ta vprašanja rešena v čim večji korist delavcev. Ustanovitev posebnega denarnega fonda za nakup streptomicina je bil eden največjih uspehov sindikalnih organizacij, ker bodo imeli na ta način vsi delavci, katerih bolezen zahteva zdravljenje s streptomicinom, možnost zdravljenja.

Izpred sodišča Nesrečna oče in mati sta bila oproščena

18. avgusta 1946 je dečko Marcel Čuk obiskal svojega solosca in prijatelja Karlija Karlija. Našel ga je blizu njegove hiše v bližini Hleva, kjer se je Marcel igral s puško. Ta mu je kazal orožje in mu pravil, kako se strelja. Povedal mu je, da je puška last njegovega očeta Antona, shranjena pa da je v hlevu med staro šaro. Ker je otroka stikalo, da bi streljala, je Karli stopil v hišo po patrono. Na dvorišču pred hišo in pred očmi matere, ki je stala na stopnicah, je nekajkrat ustrelil v zrak proti ptičam.

Tudi Marcela je mikalo, da bi streljal. Zato si je od prijatelja izposlel puško, še prej pa mu je Karli pokazal, kako je treba z njo ravnavati. Seveda je puško še nabasal, preden se je odstranil od prijatelja in splezal na bližnje drevo. Čuk je naperil puško proti nebu in sprožil petelina. Pri tem pa mu je puška bodis zaradi teže ali neizkušenosti zraknila nižje in tako vrela za cilj Karlija, ki je bil na drevesu. Strel ga je zadel v prsa. Pri tem se je fant še skušal spustiti z drevesa, toda moči so ga popustile; zdrgnil je na tla z vso teletvo svojo telesa in nepremično obelzjal. Čuk je ves prestrašen zbežal. Zaradi posledic rane je Karli, kmalu po tem tragičnem dejanju, izdihnil. Seveda je takoj sedila policajska preiskava. Karlijev oče Anton je na policiji trdil, da je bilo orožje shranjeno brez njegove vednosti v hlevu. Nadaljnja preiskava pa tudi ni več izsledila puške. Posledice vsega tega dejanja so bile te, da sta se morala večeraj zjutraj pred okrajnim sodiščem zavovarjati mati in oče pokojnega Karlija, in sicer Jospina Carli in Anton Carli iz Trebb. Obtožnica jima je očitala, da sta zaradi svoje

Res je imel srečo

Tako srečo, kot jo je večeraj Darjo Pitteri, pa bi vsak rad imel. Okrog 21 ure namreč je pustil svoj osebni avto nezaklenjen na Barle ri in ko se je po 20 minutah vrnil ni bilo avtomobila nikjer. Ves v strahu ga je prišel iskati in že po kratkem času mu je srce od veselja zaigralo, ko ga je zagledal v Ul. Mazzini. To svojo srečo je prav gotovo hitel vsem pripovedati, saj niti sam ni mogel verjeti, da je mogla.

KOLEDAR

Torek 8. marca
Janez, Jelen
Sonce vzhaja ob 6.32, zahaja ob 18.01. Dolžina dneva 11.24. Prvi kračje vzhaja ob 10.15, zahaja ob 2.12.
Jutri sreča 9. marca
Franciška, Bodin

Obvestilo kmetovalcem Cement za vinogradnike

Kmetijsko nadzornstvo - tehnični oddelek - Ulica Ghega št. 6 - je stavilo na razpolago kmetovalcem - vinogradnikom določeno količino cimenta, ki naj služi za izdelavo cementnih stebričev. Cement bodo dali prosilec brezplačno in sicer po 8 kg za vsak stebrič. Nadalje se obveščajo vsi tisti kmetovalci, ki so naročili semensko deteljo, da lahko dvignje nakazilo.

Nočna služba lekarn

Redenzione, Garibaldi trg št. 5
Benussi, Ul. Cavana 11; Bialeto, Ul. Roma 16; Alla Salute, Ul. Giulia 1; Harabaglia in Barkovlah in Nicolli v Skednju imajo stalno nočno službo.

V TRŽASKEM PRISTANIŠČU SO PRETOVORILI 30.000 TON TOVOROV ECA ZA AVSTRJO

TRST, 5. (PIO) - Tržaška pristaniška agencija ameriških sil v Avstriji je danes sporočila, da so v preteklih sedmih dnevih pretovorili v tržaškem pristanišču vsega skupaj 30.000 ton tovorov ECA za Avstrijo. Tovore je prejel šest ladij v prejšnjih sedmih dnevih.

RADIO

TRST II.
Torek 8. marca 1949
7.15: Koledar, 7.205 Jutrjana glasba. 7.45: Napoved časa, poročila. 11.30: Simfonična antologija. 12.00: Novi svet. 12.10: Pester spored časa. 12.45: Napoved časa. 13.00: Ruske narodne in upadne pesni. 13.30: Iz Schubertove glasbene zakladnice. 14.00: Poročila. 14.15: Dnevni pregled svetovnega tiska. 14.28: Citanje večernega sporeda. 17.30: Plesna glasba. 18.00: Zdravniški večer. 18.15: Skladbe Bacha in Haendla. 18.45: Istrske pesmi. 19.00: Angleščina po radiu. 19.30: Dve glasbeni sliki. 19.45: Napoved časa, poročila. 20.00: Klavirski koncert prof. Mirce Saneinovič. 20.30: Iz domače knjižnice policijskega kvinteta. 21.00: Pester večer. 21.30: Laska glasba. 22.00: Verdi: »Otello« - I. dejanje. 22.30: Ritmična glasba. 23.00: Večerne melodije. 23.15: Napoved časa, poročila. 23.30: Kaj vam nudi jutrišnji spored? 23.35: Plesna glasba.

Odbor za postavitve spominske plošče

Policija opozarja vse tiste, ki prebivajo na Tržaškem ozemlju in ki niso italijanski državljani ali so brez državljanstva, da se morajo najkasneje do 31. marca t. l. prijaviti na uradu za tuje na nudi policijski postaji v Ul. XXX, Oktobra št. 2.

TRŽASKA BORZA

Zlati štedilnik 9400, parni tržati sterling 2050, telegrafski dolar 695, dolar 698, švicarski frank 174, 100 francoskih frankov 188, avstrijski šiling 25.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 6. in 7. marca 1949 se je v Trstu rodilo 18 otrok, umrlo je 14 oseb, porok pa je bilo 12. Civilne poroke: vojak ameriške vojske Wade Floyd in uradnica Doménis Ema, uradnik Cerezzelli Carlo in uradnica Pozzetto Marija Ana.

Fizkultura Nogometna tekma cone A in cone B v Kopru

V večerajšnjih nogometnih tekmah v Kopru je reprezentanca cone A, sestavljena iz moštev, ki tekmujejo za prvenstvo Tržaškega ozemlja, premagala reprezentanco cone B s 4:3. Reprezentanci moštev okrožnega prvenstva sta igrali neodločeno z rezultatom 2:2.

Čez dru in stru pri Sv. Ivanu

V nedeljskem teku čez dru in stru, ki ga je organiziral športni klub Sv. Ivan in ZDTV, je po ostri borbi prispel prvi na cilj Governor Graziano s časom 8,99 minut. Sledijo mu Lesica, Pagliaro, Zomaro id.

Košarka Izidi nedeljskih tekem

Tekme za prvenstvo ozemlja. Arzenal - Dijsko FD A 25:21. To-mazič - Tovarna strojev 47:25. Okrožno prvenstvo (moški): To-mazič B - Barriera 30:15. ACEGAT-Dijsko FD B 36:38. DSZ - Skedjenj 32:21. ECA - Rinaldi 38:18. Žensko okrožno prvenstvo: To-mazič - Rinaldi (fortait) 20: Skorke-lje - Barkovje 28:13.

MALI OGLASI

ISCEM množnega krovaškega delavca - Tel. 92-660. URADNICA Iste prazno sobo pri solidni družini, po možnosti s hrano. Plača dobro. Ponudbe na upravo PD pod »Uradnica«. Dr. GAETA ZOBOZDRAVNIK

Čitajte nove knjige!

(V. SEZNAM) an Potrč: »Svet na kavarju«, polplatno 130,- lir ton Ingoli: »Pot po nasipju«, polplatno 420,- »Esveti svet in druge zgodbe«, broširano 70,- na Ribičič: »Se pomnite, tovariši«, polplatno 410,- »Andrič: »Travniška kronika«, polplatno 420,- »Arles de Coster: »Till Uhlenpiegela«, polplatno 320,- »Hansen-Nexo: »V božji deželi«, polplatno 270,- bite jih v slovenskih knjigarnah v TRSTU in GORICI.

8. marec, mednarodni ženski dan, naj okrepi demokratične sile Tržaškega ozemlja in z njimi vred demokratične sile v svetu v borbi proti imperializmu

MARA SAMSA

Pred sovražnikovim obhodom

Sonce se je pravkar nagnilo za hrib in skupina raztresenih in na pol požganih hiš v Mrzli rupi je bila zopet potisnjena v senco in tesnoben mrak kakor vso dolgo zimo. Ni je in ni hotelo biti konca. Se pred dnevi je snežilo zdržena in veter je premetaval snežinke v zraku, jih razsajal na vse strani, pometal z njimi ceste ter delal mestoma visoke zamete. Kolenčevki, ki jih je imela že nekaj čez sedem križev, bi se bilo prilego malo pomladanskega sonca. Tistega, ki takole opoldne tako prijetno ogreva, da te kar omanj za trenutke, potem pa požene močnejše kri po žilah, kakor da bi jo pomladila. Zelela si ga je in zdelo se ji je, da bi potem ne čutila ujedljivje bolečine v križu in bi laže delala. Pa je zažalila v sebi tudi to željo, ker je vedela, da je tako bolj prav. Obrnila se je od okna k hčeri Ivaniki in ji v skopih, na pol godrnjavih besedah, kakor je bila njena navada, nakazala misel, ki jo je kdaj ve kolikoz dni premožgala.

mesile kruh za sedemdeset ljudi na dan tako kakor za šalo. «Bova že sami z Ivaniko opravila, je ugovarjala vselej in dodala; da bi bolj držalo: Moške roke so potrebne na položajih in doma jih moramo nadomestiti me. «Prav imate, matič, ji je potrdila. «Toda hotela sem vas razbremeniti, ker vem, da smo vam naložili pretežko butaržo. Nekega dne pa ji je morala le priznati, da ne more več in da ni drugače kot da pride tisti človek. Koliko boja je bilo v njej, predno se je odločala Nikolji si ni mogla odpustiti svoje nemoci. Vedela je, da ni prav, toda v duši ni mogla zatreči nezadovoljstva nad tem človekom, ki ni imel nobene krivde, da je moral opravljati poslednje njeno delo. V resnici je še vedno nosila vso skrb za peko le sama in se za vsako neurodnost, ki jo je napravil, vsajala nanj. Njega pa je vleko v brigado, kakor vse mlade ljudi in ob takih prilikah, ko je bila Kolenčeva mati le preveč huda, bi bil najrajši vtekel tja, če bi ga čutil dolžnosti ne zadržal. Duh po svežem, komaj pečenem kruhu, ki se je razširil po hiši, je prodiral skozi stene in špranje tudi na kaščo. Na njej so ležali ranjenci in čakali, da se zgrne noč in jih odnesejo v bolnico. Za časa borb in napadov, ga skoraj ni bilo dneva, da bi ob zori ne zaškrpali lojstrski vozovi pred hišo. V kratkem, pretrganem spanju je prisluškovala neprestano. Ločila je natanko šum koles in čim ga je zaslišala, je bila pokonci, vrgla nase obleko in stekla pred vrata, da jim da toplo, tolažiljivo besedo. Z njimi je znala biti drugačnega kot z Ivaniko, z Albino in sosesko. Vsa trdota ji je izginjala z obraza. Oni so jo tako tesno spajali z borci in bilo je tedaj tako, kakor da je tudi sama borka, prav tako kot oni in zdravnica Pavla. Življenje ni bilo več brez izhoda. Zadobivalo je svoj smisel. Hitela je živeti ter se bala samo tega, da bi storila premožgala za enašto stvar.

Odrinila je pokrov pri peči, ga naglo postavila nazaj in s hitrim, zadovoljnim pogledom osvrtnika Albina izpod svoje črne ogledne rute. «Danes si ga vsadil kakor je treba in peč si dobro ogrebel, je rekla čez čas. «Da sem vam le enkrat napravil po volji, ji je odvrnil. V glasu se mu je poznalo, kako dobro mu je delal njena pohvala. «Niš napravil po volji meni. Njim si napravil. Nanje misli in vselej ga boš spakel tako, da bo vselej! In nase misli, če bi ti bilo tako kot je njim. Hitreje se jim celijo rane, če vidiš, da so tudi junaki ljudje, ki čutijo z njimi. Se to, da bo vselej zabiral sledove, te moram naučiti, je rekla po dolgem premolku. «Vi, mladi seveda menite, da je ta skrb pretirana, a potem ko vas preseneti, vidite, da sem imela prav. Ne rečem; da bi prišli te dni. Sneg jih bo morda rili v hribe, toda nič se ne bo. Previdni moramo biti. Sam veš, da moramo biti mi tu dvakrat previdni, ker čuvamo bolnico. «Motala se je po kuhinji in nje besede, ki si jih je Albin tudi sam sebi vselej govoril, ko se je zavedel, da je napravil kakšno nepravilnost, ki njega in tovariša lahko veljala življenje, so bile še vse rosne. Na pesku pred hišo so zaškrpali težki koraki. Kurirji so s truščem vstopili in zavili v izbo. Bežno sta se spogledala. Vse sta si povedala s tistim pogledom. Bilo je jasno. Sneg jih ni zadržal. V hribe ležejo in tam onstran Koblice se je morala pričeti že borba. Lahko se zgodi, da so pojutrnjini, morda že jutri tudi v tistih samotah, Mrzličeno bodo morali hiteti. Ranjenci morajo na varno. Pavla je dobila s korpusa sporočilo. Poslala je po nje. Albin je prvi planil iz kuhinje. Radovednost in napetost ga ni vzdržala. «Ali si nečakana? je zavpila za njim, da bi prevpila v sebi vprašanje, za katerega je v prejšnjem trenutku že našla odgovor. «Pet mladih partizanov, kurirjev in bolničarjev obenem, je napolnilo vso izbo. «Dober dan, matič, so se oglasili vsi hkratu, nato pa je najprej govoril Pavla za vse. «Vem, da ste že uganili, kaj nas je prignalo. Saj ni težko uganiti. Poročilo je prišlo, da prodirajo od štirih strani, iz Gorice, iz Idrice, Sv. Lucije in Vipavske. Brigade so na položajih. Mislijo, da jih bodo zmleli, da bodo pohrustali vso

našo vojsko pred svojim pogonom. Široko se je zamejal pri zadnjih besedah in srce mu je polnila zavest, da se to ne bo zgodilo. «Tudi trinaštridesetega so tako mislili in vrelji iz vseh strani, ga je prestregla. «Naj le pridejo, dolgo ne bodo hodili. Tudi tega bo konec. Zvišala je svoj glas in rekla to kot pribito. Takoj nato je posegla v stvarnost. «Ranjence je treba nemudno odpraviti. Šest jih je, kot je Festo sporočil. Mislija je pri tem na mladega Italijana partizana, s spodnji bajli, kjer je bila sprejemna postaja. «Stirle so pokretne in dva nepokretna. Z enim boste morali ravnavati previdno. V treh ubo je zadelo. «Pa kruha ne smemo pozabiti, je rekel kurir Joško. «Pavla prosi, da bi pripravili takoj za drugo peko. Vsak dan se nam pozna pri prepečenju. Kopni kot sneg na soncu. Lahko se zgodi, da bomo dolgo odrezani. «Potem pa se bomo zopet našli, je rekla in zaključila razgovor. «Po kruh le pridite proti jutru in nosila prinesite s seboj. Mogoče bo na kašči že kdo čakal nanje. Molče so odšli iz hiše k lini na zgornji strani, kjer jih je čakalo težko opravilo. Veter je narahlo vzbujal smreke in prinajlno razločno odmeval daljnega bučanja. Stajalo se je z odeskanim regljanjem težke brede, ki mu je odzori ne zaškrpali brez prestanka. Borbe so se počasi bližale Mrzli rupi. Kolenčevki je srce naglo utripalo in zdelo se ji je, da ji v vsakim udarcem dopoveduje: «Samo se pot — in potem pride svoboda. — Se to pot bo moral gledati v njihove sovražne obraze in jim sme lo prikriti vso resnico.

Teško je bilo življenje ljudstva v dobi, v kateri je živel ruski pesnik Nekrasov. Kmete tlačane so tedaj veljaki s pretepanjem strahovali po konjuničar. Lačni, vlačiči, bedne, beraštvi zapisane vasi, težke okolnosti vojne je rekla čez čas. «Da sem vam le enkrat napravil po volji, ji je odvrnil. V glasu se mu je poznalo, kako dobro mu je delal njena pohvala. «Niš napravil po volji meni. Njim si napravil. Nanje misli in vselej ga boš spakel tako, da bo vselej! In nase misli, če bi ti bilo tako kot je njim. Hitreje se jim celijo rane, če vidiš, da so tudi junaki ljudje, ki čutijo z njimi. Se to, da bo vselej zabiral sledove, te moram naučiti, je rekla po dolgem premolku. «Vi, mladi seveda menite, da je ta skrb pretirana, a potem ko vas preseneti, vidite, da sem imela prav. Ne rečem; da bi prišli te dni. Sneg jih bo morda rili v hribe, toda nič se ne bo. Previdni moramo biti. Sam veš, da moramo biti mi tu dvakrat previdni, ker čuvamo bolnico. «Motala se je po kuhinji in nje besede, ki si jih je Albin tudi sam sebi vselej govoril, ko se je zavedel, da je napravil kakšno nepravilnost, ki njega in tovariša lahko veljala življenje, so bile še vse rosne. Na pesku pred hišo so zaškrpali težki koraki. Kurirji so s truščem vstopili in zavili v izbo. Bežno sta se spogledala. Vse sta si povedala s tistim pogledom. Bilo je jasno. Sneg jih ni zadržal. V hribe ležejo in tam onstran Koblice se je morala pričeti že borba. Lahko se zgodi, da so pojutrnjini, morda že jutri tudi v tistih samotah, Mrzličeno bodo morali hiteti. Ranjenci morajo na varno. Pavla je dobila s korpusa sporočilo. Poslala je po nje. Albin je prvi planil iz kuhinje. Radovednost in napetost ga ni vzdržala. «Ali si nečakana? je zavpila za njim, da bi prevpila v sebi vprašanje, za katerega je v prejšnjem trenutku že našla odgovor. «Pet mladih partizanov, kurirjev in bolničarjev obenem, je napolnilo vso izbo. «Dober dan, matič, so se oglasili vsi hkratu, nato pa je najprej govoril Pavla za vse. «Vem, da ste že uganili, kaj nas je prignalo. Saj ni težko uganiti. Poročilo je prišlo, da prodirajo od štirih strani, iz Gorice, iz Idrice, Sv. Lucije in Vipavske. Brigade so na položajih. Mislijo, da jih bodo zmleli, da bodo pohrustali vso

AVDOTJA PANEJEVA

Učvrstimo našo borbo za trajen mir in prijateljstvo vseh narodov proti natičenju nove vojne in proti fašizmu za demokratično svobodno in nacionalno neodvisnost narodov, proti vmešavanju v notranje zadeve drugih dežel in proti kolonialnemu jarmu!

ŽENE segajte po svojih revijah!

VSEBINA: Za mir in demokracijo. — Žene Istre za 8. marec. — Največja borka za demokracijo španskim ženam za 8. marec 1937. — Žene za enakopravnost in spolno pravico. — Žena v tržaški industriji. — Sovjetska oblast za osvoboditev žene. — Kmečka žena tesno povezana z delavko v borbi proti imperializmu. — Ustvarjalno delo za socializem je zajelo jugoslovanske žene. — Kje imaš orožje? — Žena v kolonijah se prebujajo. — Tako je bilo trpljenje kitajske sužnje. — Od 8. marca 1942-45 do 1948. — Iz spominov Valerieje Slove, najstarejše tržaške igralke. — «Denar», Ada Negri. — «Mularija», Nilla Scamperle. — «Ancas», Slava Pahor. — «Prvo pismo», Mara Samsa.

La donna NELLA LOTTA PER LA PACE E LA DEMOCRAZIA V BORBI ZA MIR IN DEMOKRAZIO CONTENUTO: Per la pace e per la democrazia. — Le donne italiane per l'8 marzo. — La grande lotta per la democrazia delle donne spagnole dell'8 marzo 1937. — Le donne per l'uguaglianza e per le elezioni democratiche. — La donna nell'industria triestina. — Per la liberazione della donna. — Il fervore della donna jugoslava nel lavoro per l'edificazione del socialismo. — Dove hai le armi? — La donna coloniale si risveglia. — La vita di schiavitù della donna cinese. — Dall'8 marzo 1942-45 all'8 marzo 1949. — La donna, la società, la cultura. — «Il denaro», Ada Negri. — «Mularia», Nilla Scamperle. «Ancas», Slava Pahor. — «Primo lettera», Mara Samsa.

Za 8. marec sta izšli reviji «Žena v borbi za mir in demokracijo» in «La donna nella lotta per la pace e la democrazia». Obe reviji sta bogato ilustrirani in kažeta borbo tržaških žena v povezavi z mednarodno borbo demokratičnih sil proti imperializmu.

Ruska žena v pesmih Nekrasova

nasilju, despotska samovoljnost plemstva, temnice in robstva, tako je bila doba carizma v Rusiji. Nekrasov je bil sin svoje zemlje. Globoko je čutil s trpetim, preganjanim ljudstvom. Strahoto težkega življenja tlačanove suženjske odvisnosti od plemstva je opisal v pesmih, ki so nepozabne. Mnoge od teh pesmi, polnih bolečine in srda je pesnik posvetil ruski ženi. V carski Rusiji je bil položaj žene zelo poniževalen. Njena žalostna usoda je pretresala tenkočutnega pesnika. Videl je njeno brezupnost, njeno tlačansko delo, njeno odvisnost tudi v lastni rodbini, poslušal je žalostne pesmi, ki so vedno pele o tem, da ruska žena nikdar ni videla ni občutila sreče. Nekrasov je spregovoril o ženi že v začetku svojega ustvarjanja. Leta 1846. je bila tiskana njegova pesem «Na pota». Žel je priznanje v ruskih revolucionarnih demokratiških krogih. Tema pesmi je bila popolnoma nova. Pred njim še ni bilo ruskega pesnika, ki bi tako globoko in s takim duševnim doživljem pisal o ženi iz ljudstva. Potem se vrste stihov o ženi drug za drugim, Pretresljiva je

pesem, v kateri se pesnik spominja znanke, mlade siromanske matere, ki ji je smrt vrela edinega otroka in ki na dan pokopa nima toliko sredstev, da bi zagotovila svojemu detetu poslednji domek. V obupu se odloči na najstrašnejše — za cenovo sramoše kupi krsto mrtvemu otroku. O tej stvaritvi je Turgenjev napisal: Pesem Nekrasova me je popolnoma omamila. Del in sedm študiram to izredno delo in sem se ga skoraj naučil na pamet. Nekrasov je pisal o ženi iz različnih vrst ruske družbe. Ali večina njegovih pesmi je bilo posvečenih življenju ruske kmetice. Liki njegovih žena pa so kljub vsemu trpljenju, vsem mukam in ponižanju ohranili one črte, ki so tako značilne za značaj ruske žene: vztrajnost, hrabrost, moč, odločnost, fizična in moralna lepota. Osebnost njegovih ženskih likov je mirna in dostojanstvena. Eno najznamenitejših del Nekrasova o ruski ženi je pesem «Dekabristke», ki ima zgodovinsko obelježje. Leta 1826, je carska vlada krvavo obrabunala z dekabristi, voditelji upora. Pognala jih je v Sibirijo, kamor

so jim njihove žene dekabristke protestovno sledile, kljub temu da so bili njihovi zakoni z etičnega pravno razveljavljeni. Potovanje za svojim možem je bilo za ženo najstrašnejša muka, saj ji je oblast postavljala vse mogoče zapreke in ovire, samo da bi preprečila nesrečni ženi skupno življenje z možem v pregnanstvu. V lirskih pesmih, ki so posvečene Avdotji Panejevi, njegovi znanikovi družici, spoznavamo pesnika kot človeka, kot nežnega tovariša in prijatelja. V vrsticah se zrcali njegov prav viteški odnos do ljubljene žene, globoko spoštovanje do njene visoke duševnosti. Ljubeven je bila Nekrasova globoko čustvo, ki dviga človeka in bogati njegovo duševnost. Močno svojih pesmi je pesnik posvetil tudi ženi materi, ki jo prav tako spoštuje in čeni. Sam pravi, da se ima ravno svoji materi zahvaliti za svojo trdno ljubezen do ljudstva. V pesmih, posvečenih ženi upornici, v lirskih pesmih ženi tovarišici, v veličanstvenih delih, ki opevajo ženo mater, kakor tudi v pesmih, ki govorijo o bedi nesrečnice, ki si s svojim telesom služijo kruh in v vseh delih pesnikove stvaritve, vidimo čvrsto vero, da si bo žena izvojevala srečnejše življenje. S svojimi stvaritvami je Nekrasov potrdil, da je kljub suženjskemu položaju, kljub duševni in fizični odvisnosti ruska žena, kakor tudi ruski narod, nepremagljiva, da nosi v svojem srcu svetlo upanje na boljšo bodočnost. Pri teh besedah je Tončka obostala kot prikovana. Ni imela mo

Navajaj otroka k redu!

z nerednostjo se bratja še ne točno in nesnaga. Kdaj začne mati vzgojevati svojega otroka k redu in točnosti? Od prvih dnj njegovga prihoda na svet — bodi odgovor. Redna mati in skrbna gospodinja bo navajala svoje otroke, da se preobčeljo, ko pridejo iz šole, da si sami osnažijo čevlje in krtače obleke, da spravljajo svoje knjige in zvezke na določena mesta, da ne razmetavajo po šubi in kuhinji, temveč skrbno čuvajo nad vsem. Otok, ki je naučeno red in točnost, bo tudi snažen. Razumljivo je, da bo otrok v vsem redem, le ako vlada okrog njega red, ako je v njegovem domu redoljubnost doma, ki je družini vir zadovoljstva in sreče. Ako bo mati z doslednostjo navajala svoje otroke k redoljubnosti, tako da se sami ne bodo tega zavedali, jim bo redoljubnost postala navada. Vsi domači bodo radi in z veseljem ostajali v prostem času doma, kjer vlada red in je tako prijetno.

Če začne z redom in točnostjo v hrani. Ko otrok doraste, mora biti navajen reda povsod, pri igri, delu, spanju in vsujanju, tako da mu red in točnost ne boista tuja, ko začne hoditi v šolo. Redna mati in skrbna gospodinja bo navajala svoje otroke, da se preobčeljo, ko pridejo iz šole, da si sami osnažijo čevlje in krtače obleke, da spravljajo svoje knjige in zvezke na določena mesta, da ne razmetavajo po šubi in kuhinji, temveč skrbno čuvajo nad vsem. Otok, ki je naučeno red in točnost, bo tudi snažen. Razumljivo je, da bo otrok v vsem redem, le ako vlada okrog njega red, ako je v njegovem domu redoljubnost doma, ki je družini vir zadovoljstva in sreče. Ako bo mati z doslednostjo navajala svoje otroke k redoljubnosti, tako da se sami ne bodo tega zavedali, jim bo redoljubnost postala navada. Vsi domači bodo radi in z veseljem ostajali v prostem času doma, kjer vlada red in je tako prijetno.

Jugoslovanske žene protestirajo proti izpustitvi Maria Roatte

Ob izpustitvi vojnega zločinca Roatte so jugoslovanske žene poslale protestno pismo predsedniku italijanske vlade in pismo zvezi italijanskih žena. V pismih navajajo, da je Maria Roatta, ki je bil leta 1946 obsojen na dosmrtno ječo, zagrešil najhujše zločine v Sloveniji. Hrvatskem Primorju in Dalmaciji. Po njegovih ukazih je bilo interniranih na tisoče ljudi, v taborišču na Rabu je zaradi mučenja in lakote umrlo 4500 ljudi, po večini žena, otrok in starec. Nadalje pravijo v pismu italijanskim ženam, da je kaznovanje vojnih zločincev, kot je Roatta, predvsem v interesu italijanskega delovnega ljudstva. Pozivajo jih, naj v imenu boljšega življenja in bodočnosti italijanskega ljudstva, v imenu trpljenja, ki ga je fašizem povzročil človestvu, nastopijo proti njegovi izpustitvi in protestirajo proti takšni politiki italijanske vlade. Nadalje zahtevajo jugoslovanske žene v pismu predsedstvu italijanske vlade, naj prekliče odlok o izpustitvi Maria Roatte in ga v skladu s skupno pogodbo o kaznovanju vojnih zločincev izroči jugoslovanskim državi.

Z. KALIN: SPOMENIK PADLIM (detajl) skupine «TALCEVI».